

**BVKB vebināra “Energoefektivitātes likuma prasības komersantiem.
Izaicinājumi un iespējas” jautājumi un atbildes**

5. maijs 2021. gads

Cik ilgi katru gadu ir jānoziņo par ieviestajiem pasākumiem?

No saraksta uzņēmums tiek izņemts, ja divus gadus vairs neatbilst kritērijiem, taču vēl kādu laiku pienākumi uz viņu attieksies.

Par iepriekšējā kalendārajā gadā ieviestajiem energoefektivitātes pasākumiem ir jāpaziņo līdz attiecīgā gada 1.novembrim. (piemēram, par 2020.gada pasākumiem līdz šī gada 1.novembrim). Bet Birojs aicina komersantus ikgadējos ziņojumus iesniegt pēc iespējas ātrāk, jo atliktot paziņošanu, ir situācijas, kad aizmirstas.

Ja uzņēmums bija LEP un tagad ir LU, vai atkārtoti jāziņo par to, ko ieviesa?

Nē, nav atkārtoti jāpaziņo. Birojs strādā ar apvienoto sarakstu, un paši konstatēsim faktu.

Pēc ISO 14001 ar papildinājumu resertifikācijas, vai ir jāziņo par šo atkārtoti, ja 2017.gadā tika paziņots par paplašinājumu?

Ja Jūsu uzņēmums turpina klasificēties kā LU vai LEP, tad jā, jums obligāti jāpaziņo par resertifikāciju, iesniedzot MK noteikumu Nr. 668 5. Pielikumu.

Vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākums skaitās PV paneļu uzstādīšana?

PV paneļu uzstādīšana skaitās kā energoefektivitātes uzlabošanas pasākums, kas ļauj ietaupīt primāro energoresursu patēriņu. Neskatoties uz to, ka enerģijas ietaupījumus komersantam jāasniedz pie galapatēriņa, Birojs pieņem enerģijas ietaupījumus, kuri ir iegūti, uzstādot PV paneļus.

Ja pasākumu plāns ir izpildīts ātrāk, nekā ir EM paziņotais termiņš, kurā brīdī būtu pareizi, obligāti jānosaka jaunais plāns? Pie sistēmas resertifikācijas, plāna faktiskās izpildes vai pie izpildītā plānā noteiktā termiņa beigām?

Pasākumi jums ir jāievieš kamēr darbojas ISO. Ja Jūs ieviesāt arī citus pasākumus, par kuriem nepaziņojāt 5. Pielikumā, lūdzam par tiem paziņot 2. Pielikumā. Nākamās 3 pasākumus jums jāziņo tikai tad, kad ziņosiet Birojam par resertifikāciju.

Labdien! Ja no LEP reorganizācijas procesā tiek atdalīta daļa kā neatkarīgs uzņēmums (arī uzreiz LU), vai šim jauizveidotajam uzņēmumam uzreiz jābūt veiktam EnAuditam vai ieviestai sistēmai? Vai tas pienākums iestāsies tikai pēc 2 gadiem?

Komersants tiek iekļauts lielo uzņēmumu (LU) sarakstā, ja tas atbilst LU kritērijiem 2 gadus pēc kārtas. Šogad CSP sniegs datus par komersantiem, kuriem LU statuss bija 2019. un 2020. gadā. Tad komersantam ir gads, lai izpildītu Energoefektivitātes likuma prasības. Birojs sūta informatīvas vēstules komersantiem, kuri pirmo reizi ir iekļauti LU vai LEP sarakstā, kur izskaidro komersanta pienākumus.

Saskaņā ar MK 668 uzņēmumam jāsertificē energopārvaldības sistēma saskaņā ar standartu LVS EN ISO 50001:2012, bet sertificētāji piedāvā sertificēt tikai pēc jaunā standarta ISO 50001:2018. Ko darīt uzņēmumiem?

Populārs jautājums par MK noteikumos iekļautiem standartiem. Atbilde — vienmēr jāorientējas uz jaunāko standarta versiju un tikai pārejas periodā var piedāvājumā paralēli būt abas versijas. Iemesls situācijai vienkāršs — nav kapacitātes atjaunot operatīvi visus normatīvos aktus, kuros tiek piesaukts kāds ISO standarts.

Pašlaik tiek gatavoti grozījumi MK noteikumiem Nr. 668, kur šis punkts tiks izlabots.

Labdien! Jautājums, cik ilgi katru gadu ir jānoziņo par ieviestajiem pasākumiem? Kamēr uzņēmums skaitās kā lielais uzņēmums vai elektronenerģijas patērētājs? Nav noteikts konkrēts periods?

Atskaitīties ir nepieciešams tik ilgi, kamēr komersants klasificējās kā LU vai LEP. Ja par to laiku Jums beigsies energoaudita vai ISO derīguma termiņš, tad būs jāveic kārtējais energoaudits vai ISO pārsertifikācija. Kā arī pienākums ziņot par ieviestajiem pasākumiem (2. Pielikums) saglabājās arī tad, ja komersants neatbilst LU vai LEP nosacījumiem. Jāatskaitās tik ilgi, kamēr spēkā energoaudits vai ISO.

Jā, bet soda nauda 2845,5 Euro gadā var sastādīt ievērojami mazāku sumu, nekā ieviestās ISO 50001 sistēmas ieviešana uz ikgadēja uzturēšana. Un nav jau tā, ka uzņēmējs ikdienā nedomā par energopatēriņa ekonomiju uzņēmumā.

Šim negribas piekrist, ka soda nauda ir mazāka par izmaksām, ja ISO 50001 ieviests labi. Diemžēl pieredze tāda, ka ieviešot sistēmu ļoti ātri atrodas iespējas ietaupījumiem, par kuriem uzņēmums neiedomājās iepriekš tikai konstruktīvas pieejas dēļ. Galu galā pasaulē pastāv piedāvājums, ka konsultants saņem visu to naudu, ko gada laikā spēj uzņēmumam ietaupīt, tātad, ir ieinteresēts atrast visu to, ko uzņēmums pats nav pamanījis.

Gribam pievērst uzmanību, ka precīzu nodevas apmēru Jūs variet sareizināt savu elektroenerģijas patēriņu iepriekšēja gadā ar nodevas apmēru. 2021. gadā tā ir 5,69 eur/MWh. Tas, ka vienu reizi LEP samaksās nodevu neatbrīvos viņu no pienākuma. Nākamajā gadā, ja komersants turpinās klasificēties par LEP un Likum prasības netiks izpildītas, Birojam būs jāpieņem lēmums par energoefektivitātes nodevas piemērošanu. Tāpēc nevar teikt, ka lētāk būs samaksāt nodevu. Veicot energoauditu vai ieviešot energopārvaldības sistēmu, komersants saņems vērtīgu informāciju par iespējām ietaupīt enerģiju.

Gada laikā (līdz 2022. gada 31. martam) jāievieš sertificēta energopārvaldības sistēma atbilstoši standartam vai jāveic energoaudits līdz nākamā gada 30. novembrim; vai mums ir kaut kas jāsniedz (jāveic energoaudits) līdz 2021. gada 30. novembrim, vai mums tikai līdz 2022. gada 30. novembrim?

Ja komersants šogad pirmo reizi ir iekļauts LEP sarakstā, tad tam ir pienākums līdz 2022. gada 31. martam ieviest sertificēto energopārvaldības sistēmu. Ja komersants nolēma veikt energoauditu, tad termiņš ir 2022. gada 30. novembris (Energoefektivitātes likuma 12. panta 5. daļa).

Katru gadu līdz 1. novembrim jāiesniedz ikgadējais pārskats par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegtajiem enerģijas ietaupījumiem; vai mums ir līdz 2021. gada 1. novembrim kaut kas jāiesniedz, vai tikai līdz 2022. gada 1. novembrim.

Komersants, kurš pirmo reizi iekļauts LU sarakstā, pirmo reizi Ikgadējo ziņojumu (MK noteikumu Nr. 668 2. Pielikums) Birojam būs jāiesniedz 2023. gadā par 2022. gadā veiktajiem pasākumiem, bet LEP – 2024. gadā, ja ISO vai audits būs veikts līdz 2023. gada 31. martam.

Cik bieži energoauditors uzņēmumam iesaka uzstādīt saules paneļu elektrostaciju, lai uzlabotu uzņēmuma energoefektivitāti?

Bieži vien enerģijas patēriņš nav primārais rādītājs plānotās iekārtu izvēles veikšanā, līdz ar to šādu pasākumu nevar nosaukt kā energoefektīvu. Galvenais ir ražošanas jauda un apjoms, kas ir saistīts ar enerģijas patēriņa pieaugumu.

Var piekrist, ka ne vienmēr galvenais ir enerģijas patēriņš. Bet ieteikums ir izrēķināt arī izmaksas par enerģiju vienā ražošanas vienībā.

Ja lielais energopatērētājs lieto jaunu, mazāk kā 3 gadus vecu, energoefektīvu ēku, tad veikt uzlabojumus praktiski nav iespējams. Vai prasības nav formālas ?

Ja ēka ir nesen nodota ekspluatācija un ēkai arī ir izstrādāts pagaidu energosertifikāta, kuram tai vajadzētu būt, tad atkārtota energoaudita izstrādes process ir salīdzinoši vienkāršāks un būs nepieciešams vērtēt esošo sistēmu darbības un regulēšanas uzlabošanas iespējas, jo viss kas attiecas uz norobežojošām konstrukcijām, logi (U vērtības utt.) paliks kā ir, jo tur veikt būtiskus uzlabojumus visticamāk nebūs pamatoti.

Vai energoresursu patēriņa aprēķinam transportam (pārejai no degvielas litriem uz MWh) pareizi būtu izmantot formulu: degvielas daudzums litros x 0.8 x 11.75 /1000? Savukārt benzīnam: degvielas daudzums litros x 0.51 x 12.222/1000?

Lai pārrēķinātu degvielas patēriņu no litriem uz MWh, ir jāzin degvielas blīvumu (kg/l) un sadegšanas siltumu (GJ/t). Autobenzīna blīvums ir 0.74 kg/l, sadegšanas siltums – 43,97 GJ/t. Dīzeļdegvielas blīvums – 0,84 kg/l un sadegšanas siltums 42.49 GJ/t.

Lai pārrēķinātu no degvielas patēriņu no GW uz MWh, GWh jā sareizina ar 0.28.

Piemēram, dīzeļdegvielas patēriņš 1200 l/gadā.

$$1200 \text{ l} \times 0.74 \text{ kg/l} = 888 \text{ kg} = 0,888 \text{ tonnas}$$

$$0,888 \text{ t} \times 42,49 \text{ GJ/t} = 37,73 \text{ GJ}$$

$$37,73 \text{ GJ} \times 0.28 = 10,56 \text{ MWh}$$

Daudzos nelielos uzņēmumos (lieli patērtētāji), nav nedz enerģētīgu, nedz specifisku mērīšanas iekārtu ar kurām mērīt gan siltuma, saspiesta gaisa, ventilācijas un citu iekārtu, kas tomēr maksā ievērojamus līdzekļus. Tas liedz iegūt specifiskos mērījumus un veikt datu analīzi. Lai to ieviestu ir jāveic būtiskas investīcijas, kuras uzņēmuma vadība nevēlas veikt.

Energoauditoram pašiem ir iespējas veikt mērījumus pašiem, par to vienojas pirms energoaudita uzsākšanas. Ja iespējams uzņēmumam būtu svarīgi noteikt tās iekārtas vai sistēmas kurās mērījumi būtu veicami.

Iesniegti 3 pasākumi , bet trīs gados viens no pasākumiem neizdodas. Kā jārikojas?

Ja ir iespējams, tad īstenot kādu citu pasākumu un par to painformēt Biroju. No mūsu puses izprotam situāciju, ka plānotais var neīstenoties dažādu iemeslu dēļ.

Ja trīs gadu plānā visi darbi tiek izpildīti pirmajā gadā, kas jādara nākamajos divos?

Tad jāiesniedz tukšs pārskats, ja nekādus citus pasākumus jūs nerealizējāt par šo laiku. Ja uzņēmumā ir veikti kādi citi energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, kuri nebija paziņoti 5. Pielikumā, par tiem arī jāatkaitās.

Un ja darbi tiek izpildīti sajauktā secībā, piemēram otrā gada plānotais darbs trešajā gadā, un trešā - otrajā?

Tas nav būtiski. Galvenais, lai uzņēmums ieviesa vismaz 3 pasākumus. Pasākumi arī var atšķirties no plānotajiem un iepriekš paziņotajiem pasākumiem.

Vai ir kāda informācija par Energoefektivitātes pienākumu shēmas atbildīgo pušu pienākuma izpildi un mērķiem nākamajam periodam?

Nekādas informācijas Birojam pašlaik nav. Ekonomikas ministrija, kā politikas veidotājs, ir atbildīga par šo jautājumu.

Kādas ir minimālās prasības 3 pasākumiem?

Likumā vienīgais ir pateikts, ka LU vai LEP ir jāievieš vismaz trīs energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi. Nekādu citu prasību attiecībā uz pasākumiem nav.

Ja visi 3 noziņotie pasākumi ir ieviesti, vai jāturpina ieviest jauni, (par kuriem iepriekš nav noziņots) un par to energoefektivitātes ieguvumu arī jāziņo katru gadu līdz novembrim? (Kopš ieviešanas brīža ir pagājuši 4 gadi)

Ieviest, protams, Jūs variet, jo uzņēmumam pašam jābūt ieinteresētam ieviest šos pasākumus. Mums svarīgi saņemt no jums ietaupījumus par visiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, jo tos visus mēs ņemam vērā atskaitoties Eiropas Komisijai.

Ja Jums bija energoaudits, tad pēc 4 gadiem ir jātaisa kārtējais energoaudits, kurā tiek identificēti jauni pasākumi. Ja ISO, tad pēc 3 gadiem ir resertifikācija un atkal jauni pasākumi, pie nosacījuma ka komersants turpina klasificēties kā LU vai LEP.

Birojs ir secinājis, ka otrajā perioda (pēc pirmajiem 3 vai 4 gadiem attiecīgi kuram no energodokumentiem) pasākumi ir ar mazāku enerģijas ietaupījumu, jo komersants ir jau pirmajam periodā enerģijas ietilpīgākos pasākumus īstenojis.

Kādas ir prasības, lai kļūtu par uzņēmuma energoauditoru?

Šis jautājums īsti nav skaidrs. Ir MK noteikumi Nr. 487 "Uzņēmumu energoaudita noteikumi", kuri nosaka energoauditoram izvirzāmās kompetences prasības un kompetences apliecināšanas kārtību.

Par to, cik ilgu laiku varam ziņot ietaupījumus no viena ieviestā energoefektivitātes pasākuma - iekārtu maiņas gadījumā rezultējošo MWh ietaupījumu varam ziņot 668. MK not. P2 ietvaros 10 gadus no pasākuma ieviešanas?

Jautājums BVKB - par ietaupījumiem: Pēc iepriekš rakstītā sanāk, ka nomainot vienalga ko, kura dzīves cikls bieži ir 5 - 15 gadi, energoresursu ietaupījums sanāk, ka tiek ieskaitīts tikai vienā gadā?

Pasākuma dzīves ciklu ierēķina kumulatīvajā mērķī, bet komersants noziņo šo pasākumu vienreiz. Ja nomaina iekārtas, tad paziņo vienreiz, ka ir nomainīta iekārta. Savukārt, ja īstenojat informatīvos pasākumus katru gadu, tad, arī jāziņo par tiem katru gadu.

Vai izmantojot ALTUM grantu ir kāds termiņš, kura laikā šis projekts jāveic?

Ja runa ir par grantu tehniskajai dokumentācijai, tad termiņš ir 2 gadi plus iespēja saņemt pagarinājumu.